

FORN VÄNNEN

JOURNAL OF
SWEDISH ANTIQUARIAN
RESEARCH

Heliga tre konungar i Köln

Tegnér, Göran

Fornvännen 1983(78), s. 146

http://kulturarvsdata.se/raa/fornvannen/html/1983_146

Ingår i: samla.raa.se

Heliga tre konungar i Köln

Under vintermånaderna visades i Köln en utställning över ett ikonografiskt tema, *Die heiligen drei Könige — Darstellung und Verehrung*. Titeln anger att det rörde som om både konst och kult, det senare i vid bemärkelse. Den visades i den hangarlikt spartanska Josef-Haubrich-Kunsthalle, där den arrangerats av Wallraf-Richartz-Museum.

Den större delen av ytan ägnades motivet i konsten, som det från 800/900-talet (ett elfenbensskrin från Louvren) till 1600-talet skildrats i måleri, skulptur, bokmåleri, grafik och textilkonst. Ett inledande avsnitt orienterade om motivets utbildning och spridning i skriftliga källor, medan avsnitt om staden Kölns vapen respektive kult och pilgrimsfärder avslutade utställningen.

Konstavsnittet var utställningens självklara tyngdpunkt. Tonvikten låg på det senmedeltida måleriet, med både Kölnmästare, andra tyskar och nederländare representerade. Slutaccenten bildades av en från Göteborg inlånad framställning av Rubens skola och en målning av Adriaen Bloemert, båda från 1620-talet. Man hade alltså rika möjligheter att studera hur motivet behandlats under skilda århundraden.

Avsnitten om Kölns vapen och kult och pilgrimsfärder (det sistnämnda sträckande sig ända in i vårt århundrade) var något torftigt gestaltade och gav en lam avslutning åt utställningen. Här visades också — i några färgförstoringar — det stora relikskrinet i Kölnerdomen, som ju självfallet inte kunnat flyttas från sin plats där. Men eftersom detta föremål får betraktas som förutsättningen för

utställningens ämne — åtminstone avsnittet "Verehrung" — borde det ändå fått en mer framträdande behandling i utställningen. Skrinet, som tillverkades i Nikolaus' av Verdun och hans efterföljares verkstad mellan 1181 och 1230 är det största och figurrikaste relikskrin som bevarats från medeltiden, och kan på sin plats i domkyrkan bara betraktas på avstånd.

Säkerligen hade man med helhets- och detaljbilder av skrinet kunnat göra ett bildspel som skulle placerat det i centrum av utställningen. Där hade man också kunnat presentera en del av det intressanta stoff som nu endast kom fram i katalogens uppsatser, t. ex. det faktum att inte bara de tyska regenter som krönts i Aachen efteråt vallfärdade till de Heliga tre konungarnas skrin, utan även en rad andra regenter, bl. a. Valdemar Atterdag (1364) och Christian I (1475). Bönen där kom uppenbarligen att uppfattas som en del av upphöjelsen till regent. Sambandet härskare—trekonungakult belyses ytterligare av att konungarna ibland framställts med levande regenters drag, bl. a. Maximilian I och Karl V.

Katalogen om drygt 300 sidor innehåller utöver själva katalogavsnittet 15 synpunktrika uppsatser över utställningens temata och spänner kronologiskt över tiden från senantik till 1800-talet. Den har redigerats av utställningens kommissarie, Frank Günter Zehnder, och innehåller mycket för dem som är intresserade av ikonografi och medeltida fromhetsliv.

Göran Tegnér